

Budskapsplattform - Miljömålen 2020 och kopplingen till Agenda 2030

Dessa budskap och svar på frågor kan användas av alla som vill kommunicera vad som händer med miljömålen efter 2020. Naturvårdsverket har uppdaterat de frågor och svar för kommunikation om året 2020 som vi tog fram våren 2018. Vi har kompletterat dem med korta budskap.

Budskap

Sveriges miljömål är centrala för att visa vägen mot en hållbar utveckling och Agenda 2030. Vi har fortfarande långt kvar innan målen är uppnådda – alla behöver öka takten i arbetet för att nå dem.

1. Sveriges miljömål är ledstjärnan i svenskt miljöarbete.

Sedan de beslutades av riksdagen 1999 har våra nationella miljömål definierat vilken miljö den svenska politiken ska styra mot. Miljömålen med sina preciseringar beskriver vad som är en god miljö i Sverige. De är utgångspunkten för olika styrmedel och för hela samhällets arbete med miljöfrågor. För att visa hur miljöarbetet går och vad som måste göras finns indikatorer och etappmål som beskriver vad som behöver hända och när.

2. Sveriges miljömål är aktuella både i dag och i framtiden.

Uppföljningar av tillståndet i den svenska miljön visar att vi har långt kvar till att nå de flesta av miljömålen. För flera av målen går utvecklingen i miljön åt fel håll, till exempel målen Begränsad klimatpåverkan och Ett rikt växt- och djurliv. Under de närmaste tio åren behöver alla öka takten i arbetet för att nå miljömålen och genomföra den omvälvande och brådskande samhällsomställning som behövs för att människans villkor inte ska försämrats.

3. Nu siktar vi på 2030!

Hittills har vi följt upp miljömålen mot årtal 2020. Nu är 2020 här och vi har fortfarande långt kvar till att nå de flesta av målen. De globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030 tar sikte på året 2030. Därför passar det årtal bra som nästa hållpunkt för miljömålen. Det kommer därefter att bli aktuellt med nya uppföljningsår längre fram.

4. Sveriges miljömål är en nyckel för ett hållbart Sverige.

Statistiska centralbyrån har under 2019 följt upp hur väl Sverige lever upp till de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030. Uppföljningen visar att en av de stora utmaningarna för Sverige för att nå de globala målen är att vi har så långt kvar till att nå våra nationella miljömål. Här behöver hela samhället bidra – företag, kommuner, andra myndigheter och organisationer. Allas bidrag behövs!

5. Sveriges miljömål och de globala hållbarhetsmålen styr i samma riktning.

Hållbarhet har alltid tre dimensioner: den ekonomiska, den sociala och den ekologiska. För en hållbar samhällsordning tar vi hänsyn till alla dimensionerna samtidigt. När det gäller miljön handlar miljömålen och de globala målen i Agenda 2030 om samma utmaningar. Att uppnå miljömålen innebär att vi uppnår den ekologiska dimensionen av Agenda 2030 i Sverige.

Frågor och svar

Avslutas arbetet med miljömålen 2020?

Nej, vi ska fortsätta att arbeta med miljömålen som ledstjärna. Miljömålen skapar struktur och gör det möjligt att följa upp om miljöpolitiken är effektiv på lång sikt. De är också viktiga för att uppnå den ekologiska dimensionen i Agenda 2030. Regeringen har beslutat om flera etappmål inom miljömålssystemet som styr mot både miljömålen och de globala hållbarhetsmålen. Flera etappmål har målår efter 2020.

Ändrar ni årtal eftersom målen inte nås?

Nej. Våra uppföljningar visar tydligt att vi inte når de flesta av miljömålen och att utvecklingen för vissa mål går åt fel håll. Detta visar att arbetet för att nå miljömålen behöver fortsätta efter 2020 med högre takt och ambitionsnivå. Miljömålen är lika aktuella nu som när de skapades. Hittills har vi bedömt om miljömålen nås till året 2020, nästa uppföljning kommer att göras mot år 2030, om inte regeringen bestämmer något annat. För åtgärder har vi sedan länge ett mer långsiktigt fokus vilket t ex flera etappmål visar.

Varifrån kommer årtalet 2020?

När miljömålen beslutades av riksdagen 1999 var det med ambitionen att till nästa generation kunna lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen var lösta. För att kunna följa upp arbetet mot målen behövdes ett specifikt årtal att göra bedömningarna mot. Naturvårdsverket och de samverkande myndigheterna valde då 2020 som utgångspunkt för bedömningarna av om målen kunde nås inom en generation, dvs drygt 20 år. För miljömålet Begränsad klimatpåverkan valdes 2050 som utgångspunkt.

Trodde ni att t ex målet om Ett rikt växt- och djurliv skulle vara uppnått till 2020? Har inte det varit realistiskt från början?

Det är viktigt att miljömålen tydligt beskriver vad som är en god miljö kvalitet, även om målen ibland är svåra att nå. I dag saknas fortfarande förutsättningar att nå flera av miljö kvalitetsmålen, bland annat Begränsad klimatpåverkan och Ett rikt växt- och djurliv. Inom dessa områden finns också alarmerande miljöproblem på global nivå. Det behövs en samhällsordning, både i Sverige och internationellt för att närma sig målen. Tydliga målsystem som pekar ut riktningen är en viktig del i miljöarbetet, både nationellt och i samarbetet med andra länder.

Ska Naturvårdsverket bestämma ett nytt målår för uppföljningen av miljömålen?

Naturvårdsverket och de andra myndigheterna med ansvar för att följa upp miljömålen kommer inte göra någon bedömning av om miljömålen kommer att nås förrän i samband med nästa fördjupade utvärdering (2023). Då planerar vi att följa upp mot år 2030, om vi inte får andra besked från regeringen. Till dess kommer den årliga uppföljningen av miljömålen inte att innehålla bedömningar av måluppfyllelse mot något nytt årtal.

Vad är det för skillnad på målår och år att följa upp och utvärdera mot?

I uppföljningen bedömer myndigheterna om dagens styrmedel och åtgärder är tillräckliga för att nå miljökvalitetsmålen till 2020. Ordet målår har också använts ibland. Det innebär inte att miljömålen upphör att finnas efter 2020.

Ska de 16 miljömålen ersättas av etappmål?

Nej, de har olika funktion. Miljömålssystemet har tre olika typer av mål – generationsmålet som beskriver den övergripande inriktningen, de 16 miljökvalitetsmålen som beskriver vilken miljö vi vill ha och etappmålen som handlar om vilka åtgärder som ska vidtas och när. Regeringen har även aviserat att den kommer besluta om nya etappmål.

På vilket sätt kopplar miljömålen till Agenda 2030?

När det gäller miljömålen och den ekologiska dimensionen av hållbarhet handlar det i allt väsentligt om samma frågor. Därmed finns ingen konflikt mellan målsystemen. Målen i Agenda 2030 är globala och tar ett helhetsgrepp på hållbarhet. Miljömålen beskriver vilka utmaningar som finns på den nationella nivån när det gäller just miljöfrågorna. Regeringen har flera gånger uttryckt att arbetet för att uppnå miljömålen är det svenska genomförandet av den ekologiska dimensionen av Agenda 2030. När vi kommunicerar kring miljömålen behöver vi också kunna beskriva vad de betyder för Agenda 2030 och tvärtom.

Kan vi inte släppa miljömålen och utgå ifrån Agenda 2030-målen istället?

Nej, de 16 miljökvalitetsmålen är betydligt mer preciserade när det gäller vilken miljö kvalitet som krävs för en god miljö i jämförelse med målen i Agenda 2030. Miljömålen är också beslutade av riksdagen vilket ger dem en särskild tyngd i det nationella arbetet. Miljömålssystemet är ett etablerat system med en systematisk uppföljning sedan många år, det ger mer detaljerade kunskapsunderlag på nationell nivå än Agenda 2030. Detaljrikedomen behövs för att följa utvecklingen i miljön och på så sätt förstå vilka åtgärder som är viktigast. Dessutom ger generationsmålet viktig vägledning, t ex att vi inte får lösa våra nationella miljöproblem på ett sådant sätt att vi skapar ökade miljö- och hälsoproblem i andra länder.